

Наставно-уметничко-научном већу ФМУ

Сенату Универзитета уметности у Београду

**ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЕНУ И ОДБРАНУ ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ
ПРОЈЕКТА КАНДИДАТА АЛЕКСАНДРА БРУЈИЋА**

Тема:

ПРИСТУП ИНТЕРПРЕТАЦИЈИ РАНОГ ОПУСА ЈОЗЕФА ХАЈДНА

- **На примеру *Симфоније бр. 26 у де-молу (Ноб. I: 26), Мисе бревис бр. 7 у Бе-дуру (Ноб. XXII: 7) и Концерта за виолончело и оркестар бр. 1 у Це-дуру (Ноб. VIIb: 1) -***

На основу увида у докторски уметнички пројекат кандидата Александра Брујића, Комисија за оцену и одбрану, која је именована на седници Наставно-уметничко-научног већа Факултета музичке уметности од 31.05.2016. године у саставу Даринка Матић Маровић, професор емеритус Универзитета уметности, ментор, др Соња Маринковић, редовни професор ФМУ, коментор, Биљана Радовановић, редовни професор ФМУ, Бојан Суђић, редовни професор ФМУ и Станко Шепић, редовни професор ФМУ у пензији, подноси следећи Извештај Наставно-уметничко-научном већу Факултета музичке уметности у Београду и Сенату Универзитета уметности у Београду:

БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА:

Александар Брујић је рођен у Београду где је завршио средњу музичку школу *Josip Славенски*. Основне и магистарске студије на Одсеку за дириговање Факултета музичке уметности у Београду завршио је у класи проф. Даринке Матић-Маровић. Од 2001. до 2002. ради у Штутгарту (Немачка) као хорски диригент. Од 2002. до 2003. наступа са хором Белканто, са оркестром Филолошко-уметничког факултета из Крагујевца и са камерном оркестром Арте из Београда. Од 2002. до 2005. ради као корепетитор и музички сарадник у Опери Народног позоришта у Београду. У том својству сарађује са домаћим и

страним уметницима на премијерама и обновама великог броја значајних дела оперске литературе Моцарта, Росинија, Доницетија, Белинија, Вердија, Пучинија, Бизеа, Чајковског, Чилеа, Маскањија, Ј. Штрауса, Р. Штрауса и других. Више пута ангажован као музички сарадник на мастеркласама Оливере Миљаковић и Радмиле Бакочевић. Као клавирски сарадник ангажован и у камерној опери Мадленијанум, Симфонијском оркестру РТС-а и Београдској филхармонији где сарађује са домаћим и страним диригентима међу којима су и Зубин Мехта, Карл Антон Рикенбахер и Ноам Цур. На Омладинском летњем фестивалу у Бајројту (Немачка, 2005) био је музички сарадник на припреми премијере опере *Забрана љубави* Рихарда Вагнера и том приликом сарађује са проф. Ервином Шолцом и проф. Фаустом Нардијем. Изабран је 2004. за асистента на Катедри за дириговање ФМУ у Београду а 2010. за доцента. Изабран је 2008. године за диригента хора Београдски мадригалисти са којим наступа у Србији и иностранству (Бугарска, Румунија, Италија, Чешка, Црна Гора, Мађарска) и изводи велики број дела хорске литературе који обухвата хорско стваралаштво домаћих и страних аутора од ренесансе до данас. Са поменутиим ансамблом извео је и премијерно дела савремених домаћих аутора од којих треба поменути циклус *Четири молитве за хор и солисте* Душана Трбојевића за шта је добио награду „Војислав Илић“ за истраживачки рад и извођење неизведених партитура српске духовне музике фестивала Хорови међу фрескама. Добитник је и Специјалне похвале овог фестивала. На међународном фестивалу Панчевачки дани духовне музике добио је три пута признање за високе домете у извођењу духовне музике. На гостовању у Румунији са хором Београдски мадригалисти добио је признање радија Орион из Констанце и диплому фестивала „Јон Киреску“ из Чрне Воде за наступ са хором Београдски мадригалисти. Похађао је мастеркласе оркестарског дириговања код проф. Кристофа Релија (Темишвар), Андраша Дика (Будимпешта) и проф. Колина Метерса (Берлин). На позив српске Црквене општине у Штутгарту више пута био је у својству предавача на семинарима из црквене музике. Аутор је више аранжмана и обрада српског народног црквеног појања за мешовити хор од којих су неки објављени 2014. у зборнику *Српски Божјић* (Нови Сад, Орфелин) и у зборнику *Свеноћно бденије* издатом 2016. у оквиру „Пројекта Мокрањац“ који је помогло Министарство културу Влади Републике Србије. Добитник је награде за најбољег студента дириговања из фонда „Предраг Милошевић“, стипендије „За генерацију која обећава“ амбасадe Краљевине Норвешке намењене хиљади најбољих студената у Србији. Био је стипендиста Гете института у Манхајму (Немачка), стипендиста Омладинског фестивала у Бајројту (Немачка), музички сарадник хора и Музиколошког института САНУ у Београду. Говори немачки, енглески, италијански и француски језик.

АНАЛИЗА ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА – ЈАВНЕ УМЕТНИЧКЕ ПРЕЗЕНТАЦИЈЕ И ПИСАНОГ РАДА

Јавно извођење докторског уметничког пројекта

Докторски уметнички пројекат кандидата Александра Брујића остварен је јавним концертном одржаним 23.05.2016 у дворани Студентског културног центра у Београду. На концерту су изведене композиције из раног опуса Јозефа Хајдна:

Симфонија бр. 26 у де-молу (Ноб. I: 26),

Концерт за виолончело и оркестар бр.1 у Це-дуру (Ноб. VIIb: 1) и

Миса бревис бр. 7 у Бе-дуру (Ноб. XXII: 7), познатија и као *Мала оргуљска миса у Бе-дуру*

На концерту су под руководством Брујића наступили:

Вук Симон Оваскаинен, виолончело,

Маја Јанушић, сопран,

Младен Стефановић, оргуље,

Хор „Београдски Мадригалисти“ и

Камерни оркестар *АД-ХОК*.

Композиције изведене на концерту односиле су се на рани опус Јозефа Хајдна, а дела су изабрана тако да представе композиторово симфонијско, концертантно и вокално-инструментално стваралаштво. Одабране композиције су показале стил младог Хајдна, његов композициони приступ симфонијској, концертантној и вокално-инструменталној црквеној музици, а нарочито је био изазован приступ форми *мисе бревис* која се не изводи често на нашим концертним подијумима. Кандидат је одабрао састав оркестра који је био отприлике величине оригиналног ансамбла на Естерхазијевом двору. За тај састав су писани и симфонија и концерт за виолончело, и ова одлика показује жељу да се у извођењу оствари звучна аутентичност. Наиме, састав оркестра је изабран у складу са подацима до којих је кандидат дошао у истраживању јер је у оркестру басову деоницу удвајао фагот, за шта има оправдања у Хајдновим написима, мада се фагот ретко користио у доскорашњој пракси извођења његових раних оркестарских композиција. Кандидат није у оркестру користио чембало, које се иначе често уводи у састав ансамбла који изводи рану Хајднову музику. И ово је одлука донета на основу чињеница објашњених у писаном образложењу докторског уметничког пројекта.

С обзиром на то да је кандидат у образложењу докторског уметничког пројекта изнео податке да је изабрана *Миса бревис* писана за квартет састављен од две виолине, по једног виолончела и контрабаса са врло малим хорским ансамблом, може се закључити да је миса изведена са већим апаратом него што је Хајдн то замислио јер је и ансамбл

Београдских мадригалиста бројао око 40 певача. Зато се може констатовати да то није довело до диспропорционалних звучних односа између бројног хора и проширеног оркестра. Треба напоменути и то да је овај концерт део јубилеја хора Београдски мадригалисти који ове године обележава 65-годишњицу рада.

Извођење све три композиције је одговарало стилским захтевима Хајдновог раног стваралаштва. У погледу избора темпа, динамике, артикулације, фразирања и орнаментације кандидат је заједно са солистима и ансамблима приказао богатство и специфичности Хајднове музике. Важно је и поменути да је изведени програм са свим својим особеностима у потпуном сагласју са писаним текстом образложења докторског уметничког пројекта. У јавном извођењу су, поред поменутог изабраног састава оркестра, били примењени и сва знања и коментари изнети у образложењу докторског уметничког пројекта, а који су били битни за отклањање извесних интерпретативних недоумица које се налазе у самим партитурама раних Хајднових композиција.

Одлична посећеност концерта ране Хајднове музике од стране београдске публике показује да нека дела великих композитора које се ретко или готово никако не изводе на домаћим концертним подијумима могу изазвати велико интересовање и представљају значајно освежење и за извођаче и за слушаоце. У том смислу је успела и намера кандидата да овим представљањем раног опуса Јозефа Хајдна како код публике тако и код колега изазове интересовање за даља истраживања и извођење не само оркестарског већ и свеукупног Хајдновог опуса.

Анализа образложења докторског уметничког пројекта (писаног рада)

Образложење докторског уметничког пројекта у форми писаног рада које је кандидат Александар Брујић доставио на увид Комисији је обимно штиво (140 страница текста који је опремљен са чак 135 нотних примера). Оно представља резултат дугог и истрајног истраживања приступа интерпретацији раног опуса Јозефа Хајдна у контексту савремених тумачења музике класичара ослоњених на праксу историјски информисаног извођаштва. Намера кандидата је била да пронађе и предложи могућности за решавање проблема који могу бити камен спотицања у интерпретацији Хајдновог раног опуса, како диригентима, тако и осталим извођачима, а за основу рада узети су примери који су били на репертоару концерта реализованог у склопу докторског уметничког пројекта.

Писани рад се састоји из два дела. У првом делу, теоријском, кандидат се бави основним одликама раног Хајдновог симфонијског, концертантног и вокално-инструменталног стваралаштва, утицајима савременика, стилем и формом. Мада је рад базиран на три композиције, кандидат је показао познавање осталих Хајднових дела која, у стилском смислу, стоје у вези са поменутима композицијама. У раду су поменуте најбитније чињенице везане за настанак сва три дела, а у текст су уврштени само они биографски подаци који се директно односе на компоновање изведених дела. Ти подаци се тичу услова у којима је Хајдн живео и радио на Естерхазијевом двору а који су у много

чему утицали на његово стваралаштво. Кандидат је обратио нарочиту пажњу на околности у којима је настала форма *Misce brevis*, узимајући у обзир општи став према црквеној музици тог доба у Аустрији. Посебно треба истаћи објашњења која је кандидат дао кад је у питању музичко тумачење драматургије мисног текста.

Други део писаног образложења се састоји из неколико поглавља која представљају осврт на музичке параметре и на прилаз њиховој интерпретацији. Полазна идеја кандидата је заснована на чињеници да из техничких разлога, Хајднове партитуре раних композиција обилују нејасним упутствима за извођење када су питању избор темпа и агогика, динамика, артикулација и начин извођења орнамената. Када је у питању решавање поменутих интерпретативних недоумица, кандидат своје тврдње и приступе интерпретацији базира првенствено на детаљној анализи партитуре и решења добија на основу испитивања садејства свих музичких параметара, као и на међусобном упоређивању композиција и проблематичних детаља у партитури. У овом процесу значајну улогу игра претходно професионално искуство кандидата у раду са различитим ансамблима. Други приступ кандидат налази у истраживачком раду заснованом на коришћењу литературе настале управо у Хајдново време, у којој су Хајднови савременици, композитори и музички педагози, оставили писане трагове о својим схватањима интерпретације. Александар Брујић са правом истиче да је та литература важна, али да није и најбитнији извор за решавање интерпретативних недоумица, с обзиром на то да се и сами савременици не слажу увек по свим питањима, без обзира што припадају отприлике истом стилском периоду. На основу свега изнетог, кандидат оставља интерпретатору слободу у избору појединих решења, истичући јасно границе којима је та слобода ипак омеђена. Примећује се да је кандидат посебну пажњу посветио проблематици интерпретације украса, што је једна од основних стилских карактеристика раног класицизма, и што је поткрепљено мноштвом примера и објашњења.

Из свега претходног се може закључити да је кандидат имао увид у не толико бројну, али садржајно богату страну литературу која се састоји од наслова насталих у дугом временском периоду – од Хајдновог доба, па до савремених тумачења интерпретације музике написаних почетком 21. века. Кандидат је избегао улажење у саму техничку страну дириговања и вођења проба, трудећи се да свој лични став према интерпретацији заснује на захтевима које поставља сама Хајднова партитура. Овакво истраживање је било добра основа за припрему и извођење једног сложеног уметничког пројекта и стоји у комплетном јединству са свиме што је на јавном извођењу публика могла да чује.

КРИТИЧКИ ОСВРТ И ОЦЕНА РЕФЕРЕНАТА

У склопу реализације свог докторског уметничког пројекта кандидат Александар Брујић је на успешан начин представио рани опус Јозефа Хајдна, показујући способности

адекватног стилског тумачења симфонијског, концертантног и вокално-инструменталног жанра у Хајдновој музици. Писано образложење овог докторског уметничког пројекта резултат је обимног истраживања које је претходило јавном извођењу Хајднове музике. Текст образложења докторског уметничког пројекта у много чему својом прецизношћу и зналачком организацијом мноштва података има значајно место у диригентској литератури везаној за интерпретацију музике доба класицизма. Методе рада самог диригента које се тичу технике дириговања или вођења проба, кандидат оставља по страни, истичући да оне зависе од претходног искуства и знања сваког диригента понаособ. Чињенице које су плод оваквог истраживања, а које могу бити значајна смерница у интерпретацији Хајднове музике, помажу реализацији и композиторових и диригентових идеја, што је неопходна полазна тачка у организованом и ефикасном раду са различитим ансамблима. Приликом избора теме свог уметничког пројекта Брујић је показао смелост да се окрене данас ретко извођеним композицијама које не одликује спољашња атрактивност. Демонстрирајући одлично познавање принципа интерпретације ране класичне музике он се представио као зналац у овој области, са својим ансамблима надахнуто је и прецизно извео изабрани програм, узорно показујући своје знање у овој области.

ЗАКЉУЧАК КОМИСИЈЕ

Докторски уметнички пројекат диригента Александра Брујића под насловом *ПРИСТУПИ ИНТЕРПРЕТЦИЈИ РАНОГ ОПУСА ЈОЗЕФА ХАЈДНА – На примеру Симфоније бр. 26 у де-молу (Ноб. I: 26), Мисе бревис бр. 7 у Бе-дуру (Ноб. XXII: 7) и Концерта за виолончело и оркестар бр. 1 у Це-дуру (Ноб. VIIb: 1)* резултат је захтевног и комплексног уметничког и теоријског истраживања и аутор је његовом реализацијом остварио вредан уметнички резултат и дао допринос практичном решавању питања везаних за интерпретацију дела раног стваралаштва Јозефа Хајдна. Поуздано вођење ансамбла који се састојао од солиста, хора и оркестра показало је да кандидат влада припремом и вођењем симфонијских, концертантних и вокално-инструменталних дела што је, у овом случају, истакло стилске компоненте и јединственост изведених Хајднових композиција.

Спремност кандидата да се суочи са мање познатом и ређе извођеном музиком великог композитора показује претходну кандидатову сигурност у музичке захтеве које је поставио пред ансамбле и потребу да се пред публику постави нешто ново, са циљем обogaћивања домаћег концертног живота. Стрпљивим и детаљним истраживачким радом који се огледа у писаном образложењу уметничког пројекта, кандидат је показао спремност да у уметнички пројекат уђе са максималном теоријском припремљеношћу која

је неопходна за убедљиво представљање Хајднове музике, како пред публиком, тако и пред ансамблима.

На основу свега изнетог Комисија за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта Александра Брујића констатује да јавна уметничка презентација докторског уметничког пројекта и писани део докторског уметничког пројекта представљају драгоцен допринос уметничкој области извођачке праксе у области дириговања те да у потпуности одговарају захтевима докторских уметничких студија.

Комисија једногласно позитивно оцењује завршни докторски уметнички пројекат *ПРИСТУПИ ИНТЕРПРЕТЦИЈИ РАНОГ ОПУСА ЈОЗЕФА ХАЈДНА* – на примеру *Симфоније бр. 26 у де-молу* (Ноб. I: 26), *Мисе бревис бр. 7 у Бе-дуру* (Ноб. XXII: 7) и *Концерта за виолончело и оркестар бр. 1 у Це-дуру* (Ноб. VIIb: 1) и предлаже Наставно-уметничко-научном већу Факултета музичке уметности и Сенату Универзитета уметности у Београду да га прихвати и одобри његову одбрану.

Чланови Комисије:

Даринка Матић Маровић, ментор,
професор емеритус Универзитета уметности

.....

Др Соња Маринковић, коментор, редовни професор ФМУ

.....

Биљана Радовановић, редовни професор ФМУ

.....

Бојан Суђић, редовни професор ФМУ

.....

Станко Шепић, редовни професор ФМУ у пензији

.....